

30.04.2021

POL-2021-28966

Valtiovarainministeriö

VN/6802/2020

Poliisihallituksen lausunto arviomuistioon digitaalisen henkilöllisyyden kehityksestä

1 Lausuntopyyntö

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Poliisihallitukselta lausuntoa arviomuistioon digitaalisen henkilöllisyyden kehityksestä (VN/6802/2020).

2 Lausunto

2.1 Kommentit arviomuistiossa esitetystä tulevaisuuden visiosta

Poliisihallitus kannattaa arviomuistiossa esitettyjä tavoitteita. Digitaalisten palvelujen merkitys lisääntyy yhteiskunnassamme koko ajan. Onkin tärkeää, että yhteiskunta luo puitteet, jotka auttavat palveluntarjoajia kehittämään hyviä ja turvallisia palveluja. On myös ensiarvoisen tärkeää huomioida yhdenvertaisuus siten, että palvelujen käyttö mahdollistuu mahdollisimman monelle ja huomioidaan erilaiset erityisryhmät. Myös viranomaisasioinnissa tapahtuvaa tunnistamista koskevat vaatimukset ovat lisääntyneet.

2.2 Kommentit arviomuistiossa esitettyyn toiminnalliseen ratkaisuun

Poliisihallitus pitää kannatettavana, että ulkomailta käsin tapahtuvaan tunnistamiseenkin kiinnitetään huomiota ja tuotetaan ratkaisuja. Tunnistettava voi olla ulkomaalainen tai ulkomailla oleva suomalainen. Kun henkilöllä ei ole Suomessa tuettua vahvaa sähköistä tunnistusvälinettä, niin tunnistamisessa saatetaan käyttää videotunnistamista. Videotunnistusta voi tehdä monella eri tavalla, mutta Poliisihallitus tuo kuitenkin esiin huolen siitä, että videotunnistamiseen liittyy varteenotettavia huijausriskejä. Tuoreimmassa esimerkissä monia poliitikkoja huijattiin luulemaan keskustelelevansa videopuhelussa Aleksei Navalnyin tunnetun avustajan kanssa, mutta kyseessä olikin ns. deepfake-huijaus, jossa tekoälyn avulla tuotetaan haluttu henkilö videolle.

Videotunnistuksessa voidaan parantaa turvallisuutta kuvaamalla tunnistusasiakirjaa, mutta siinäkin on melko helppo huijata. Passin ja henkilökortin fyysisiä turvatekijöitä ei ole suunniteltu tarkistettaviksi etänä. Parempi turvallisuus saadaan passin siru lukemalla, mutta Poliisihallitus muistuttaa,

että passisiruakaan ei ole alun perin suunniteltu etäkäyttöön. Tämän johdosta kaikkien maiden passeilta ei löydy ominaisuuksia, joiden avulla voitaisiin varmistua siitä, ettei luettava siru ole kopio alkuperäisestä.

Poliisihallitus pitää turvallisuuden kannalta erittäin tärkeänä sitä, että eri tasoiset ensitunnistustavat johtavat siihen, että tunnistusvälineet jaetaan eri tasoihin (matala/korotettu/korkea). On myös huolehdittava siitä, että tunnistettava taho ymmärtää palvelussaan vaatia palvelulle sopivia turvallisuustasoja. Mitä enemmän matalan tunnistustason välineellä on mahdollisuus vaikuttaa esimerkiksi taloudellista merkitystä omaaviin oikeustoimiin, niin sitä isompi riski on väärinkäytöksille. On muistettava, että myös kotimaiset rikolliset kiinnostuvat väärän henkilöllisyyden saamisesta, jos se on helposti saatavissa suhteessa rikoshyötyyn.

Poliisihallituksen näkemyksen mukaan videotunnistusta ei tule käyttää mobiilisovelluksen käyttöönotossa tai varsinaisessa tunnistuskäytössä silloin, kun on kyseessä vahva sähköinen tunnistusväline tai mobiilihenkilökortti.

Turvallisuuteen liittyen Poliisihallitus haluaa vielä mainita ehkä itsestään selvän, mutta turvallisuusnäkökulmasta kriittisen asian. Käyntiasioinnissa eli mobiilihenkilökorttia käytettäessä käyttäjä valitsee mitä tietoja hän haluaa itsestään näytettävän. Joskus esimerkiksi pelkkä tieto siitä, että on täyttänyt 18 riittää. On kuitenkin välttämätöntä, että tarkastajalle välitetään aina luotettavalla tavalla tunnistettavan henkilön kasvokuva. Kuva on ainut linkki, jonka avulla tunnistaja pystyy yhdistämään hänelle annetut henkilötiedot tunnistettavaan henkilöön.

Turvallisuuden lisäksi mobiilisovelluksen on luonnollisesti oltava helppokäyttöinen. Tämä vaatimus pitää sisällään myös sovelluksen käyttöönoton ja käytön lopettamisen sekä uusimisen. Onkin huolellisesti arvioitava esimerkiksi sähköiselle tunnistusvälineelle ja mobiilihenkilökortille mahdollisesti kaavailtavia erilaisia käyttöönottovaatimukia tai voimassaoloaikoja myös tästä näkökulmasta.

2.3 Kommentit arviomuistion sisältämästä oikeudellisesta arviosta

Poliisihallitus pitää oikeudellista arviota kokonaisuutena perusteellisena. Jatkossa, kun toiminnalliset ratkaisut täsmentyvät, on syytä huomioida vielä tarkemmin tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvät asiat.

2.4 Muut kommentit

Mobiilihenkilökortti on tällä hetkellä suunniteltu vastaamaan henkilökorttia ja passia muutoin kuin matkustusasiakirjana. Matkustusasiakirjoja koskevat kansainväliset määrittelyt tehdään kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) alaisuudessa toimivassa NTWG-työryhmässä, jossa Poliisihallitus on edustettuna. Työryhmässä valmistellaan myös digitaalista versiota matkustusasiakirjasta (DTC, Digital Travel Credentials). Mobiilisovellusta koskevat tekniset vaatimukset ovat parhaillaan työn alla. Poliisihallitus kannattaa digitaalisen matkustusasiakirjastandardoinnin aktiivista seuraamista kansallisen digitaalisen henkilöllisyyden hankkeessa. Matkustusasiakirjatoi-

minnallisuus täydentäisi kansallisen digitaalisen tunnistusratkaisun kokonaisvaltaiseksi ratkaisuksi, joka luultavasti mahdollistaisi tulevaisuudessa matkustusasiakäytön lisäksi myös muuta tunnistuskäyttöä ulkomailla.

Poliisihallitus haluaa vielä lopuksi tuoda esiin huolensa kasvavasta verkkorikollisuudesta, johon usein liittyy myös identiteettivarkaudet. Arviomuistiosakin esitetyt toimet parantavat tilannetta siltä osin, että on tärkeää tarjota vahvoja tunnistustapoja vaihtoehdoiksi heikkojen tunnistustapojen tilalle. Erityisesti olisi päästävä eroon henkilötunnuksen käyttämisestä tunnistustarkoituksessa, mutta myös muiden heikkojen tunnistustapojen tilalle olisi tarjottava tarkoitukseen sopivia vahvoja tunnistustapoja. Uusien tunnistustapojen kehittäminen ja laaja tiedottaminen sekä uhista että uusista ratkaisuista auttaa identiteettivarkauksien estämisessä. Poliisihallituksen näkemysten mukaan on lisäksi tarkasteltava mahdollisesti tarvittavia lakimuutoksia, jotka yhdessä edellä mainittujen keinojen kanssa suojelevat kansalaisia identiteettivarkauksilta ja ennalta estävät samalla myös muita rikoksia.

Poliisijohtaja

Sanna Heikinheimo

Ylitarkastaja

Mika Hansson

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 30.04.2021 klo 13:03. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.

Liitteet

[<Kirjoita tähän>](#)

Jakelu

valtiovarainministeriö

Tiedoksi

sisäministeriö, poliisiylijohtaja, Poliisihallituksen yksiköt, poliisilaitokset, Keskusrikospoliisi ja Poliisiammattikorkeakoulu